

Sveriges lantbruksuniversitet
Box 7070
750 07 Uppsala

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Åsa Rurling
08-563 088 67
asa.rurling@hsv.se
BESLUT

2009-06-24
Reg.nr 83-2995-09

Ansökan om tillstånd att använda arbetslivserfarenhet som behörighetskrav för programmen Lantmästarprogrammet (120 hp) och Lantmästare – kandidatprogram (180 hp) vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) från och med höstterminen 2010

Ärendet

Sveriges lantbruksuniversitet har ansökt om att få använda relevant arbetslivserfarenhet som behörighetskrav för antagning till Lantmästarprogrammet (120 hp) och Lantmästare – kandidatprogram (180 hp) från och med höstterminen 2010. Förutom grundläggande och särskild behörighet enligt områdesbehörighet 15 vill lärosätet kunna kräva förkunskaper enligt ett av följande alternativ:

1. Minst 24 månaders relevant arbetslivserfarenhet; eller
2. 500 gymnasiepoäng jordbrukskurser och minst 18 månaders relevant arbetslivserfarenhet; eller
3. Minst 40 veckors eftergymnasial utbildning med inriktning jordbruk och minst 12 månaders relevant arbetslivserfarenhet.

Lärosätet har sedan tidigare Lantmästarprogrammet (120 hp) och planerar att från och med höstterminen 2010 även ge Lantmästare – kandidatprogram (180 hp). Ansökan om utökade behörighetskrav gäller båda programmen.

Beskrivning av programmen

Målsättningen i lantmästarutbildningen är att studenterna ska kunna visa sådan kunskap och färdighet som krävs för att självständigt arbeta som lantmästare. Detta innebär bland annat att kunna planera, genomföra, leda och ansvara för verksamheter inom lantbrukssektorn. Teoretiska kunskaper om de areella näringarna behandlas ur ett tvärvetenskapligt perspektiv med tonvikt på produktion, marknad, miljö, funktion och samspelet med det omgivande samhället. Möjlighet till fördjupning och profilering finns inom biologi, företagsekonomi, lantbruksfördjupning och teknologi. Undervisningen genomförs med föreläsningar,

seminarier, laborationer, övningar, projektarbeten, exkursioner och studiebesök. Teoretiska och praktiska moment varvas.

Den treåriga utbildningen som för närvarande planeras kommer att ge möjlighet till både kandidatexamen och lantmästarexamen. Innehållet i den treåriga utbildningens två första år kommer i stort sett att motsvara det nuvarande lantmästarprogrammet och fördjupning kommer att ske under det tredje året. Studenterna kommer att ges möjligheter att välja mellan olika kurser inom bland annat företagsekonomi och lantbruksvetenskap. En successiv fördjupning av kunskaper och färdigheter inom arbetsledning, ledarskap och organisation samt en breddning av internationella aspekter och miljöperspektiv inom lantbruk planeras.

Lärosätets motivering

Högskoleverket har beslutat att lantmästarprogrammet från och med 2010 ska tillämpa områdesbehörighet 15. Lärosätet anser att kurserna inom områdesbehörigheten är relevanta, men anser att ett tillägg om minst 24 månaders relevant arbetslivserfarenhet måste göras. För att arbetslivserfarenheten ska bedömas som relevant ska erfarenheten vara allsidig och omfatta flera av områdena växtodling, animalieproduktion, teknik/byggnadsteknik och ekonomi inom lantbruk. Dessa områden utgör centrala delar i lantbrukets primärproduktion och i lantmästarutbildningen.

Behovet av arbetslivserfarenhet i utbildningen

Undervisningen och utformningen av utbildningen har under lång tid byggts upp kring studenternas relevanta arbetslivserfarenhet. Utbildningsplanerna och majoriteten av lantmästarprogrammets kursplaner uttrycker behovet av relevant arbetslivserfarenhet. Utbildningen innehåller få praktiska moment då det inte är möjligt att genomföra t.ex. djurskötsel eller arbete med olika lantbruksmaskiner med de resurser lärosätet har. Terminstiderna gör det också omöjligt att följa lantbrukets årscykel. Teori knyts därför till praktik genom att undervisningen till stora delar baseras på studenternas egna praktiska erfarenheter. Undervisningen i samtliga kurser inom lantmästarprogrammet utgår från exempel eller fallstudier där relevant arbetslivserfarenhet är nödvändig för studenternas förmåga att tillgodogöra sig kunskapen och därefter självständigt kunna identifiera frågeställningar, analysera, bedöma och värdera förslag. Den relevanta arbetslivserfarenheten medför en helhetssyn, förståelse för lantbruksnäringen och företagskulturen, förtrogenhet med fackuttryck och begrepp samt ett processtänkande och en problemlösningsförmåga som bidrar till undervisningens utformning.

Vikten av arbetslivserfarenhet för yrket

Representanter för intresseorganisationer och arbetsgivare uttrycker att relevant arbetslivserfarenhet är central för lantmästarnas anställningsbarhet. Att de sökande

har relevant arbetslivserfarenhet innebär bl.a. att de har kännedom om och förtrogenhet med lantbruksbranschens begrepp. De har också självförtroende och personlig mognad.

Möjligheten att förvärva relevant arbetslivserfarenhet inom utbildningen

Lärosätet saknar ekonomiska, fysiska och personella resurser att ge kvalificerad praktik eller anordna praktikplatser som skulle motsvara den önskade relevanta arbetslivserfarenheten. De försöksgårdar som finns inom SLU är forskningsinriktade och ej jämförbara med produktionsgårdar inom lantbruket. SLU har möjlighet att ge kortare praktikkurser där studenten själv ordnar en praktikplats. Sådana kurser skulle kunna användas för att ge en fördjupad arbetslivserfarenhet inom ett speciellt område, men kan inte ersätta den relevanta och specifika arbetslivserfarenhet av hela produktionscykeln inom lantbruket som utgör basen i lantmästarutbildningen.

Tidsgränser

Arbetet och anställningsformen inom lantbruksnäringen är mycket säsongbetonade. 24 månaders relevant arbetslivserfarenhet är den lägsta gränsen för att kunna följa mer än en säsong eller produktionscykel i lantbruket och få erfarenhet från mer än ett av områdena växtodling, animalieproduktion, teknologi och ekonomi. Att arbeta på företag under en längre tid och även se de lantbruk som de samarbetar med ger en mycket god kunskap och förståelse för vad som händer i hela produktionsledet etc.

De kortare tidsgränserna för relevant arbetslivserfarenhet som anges (18 respektive 12 månader) är tillräckliga om de kombineras med de kurser alternativt den utbildning som anges ovan.

Högskoleverkets bedömning

Enligt 7 kap. 8 § högskoleförordningen ska de krav som ställs vara helt nödvändiga för att studenten ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. Högskoleverket fastställer de särskilda behörighetskrav som ska användas för utbildning som leder till yrkesexamen, medan högskolorna själva fastställer sådana krav för övriga utbildningar. Högskoleverket kan om det finns särskilda skäl bevilja en ansökan om andra krav än de som följer av de fastställda områdesbehörigheterna (HSVFS 2007:8). Sådana andra krav kan vara krav på arbetslivserfarenhet.

Regeringen skriver i *Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet* (prop. 2006/07:107) att kunskaper och erfarenheter som har inhämtats via t.ex. arbetslivet kan ge en god grund för att tillgodogöra sig högre utbildning. När det gäller vilka typer av kunskaper och erfarenheter från arbetslivet som kan komma ifråga som behörighetskrav, framför regeringen följande:

Regeringen anser dock inte att arbetslivserfarenhet per automatik ska ge behörighet till högre utbildning. Arbetslivserfarenheten skall vara relevant för utbildningen. Detta avgörs genom individuell prövning av kompetensen från högskolans sida. (s. 16)

SLU ansöker om relevant arbetslivserfarenhet för lantmästarutbildningen. I ansökan framgår tydligt att man vill ha erfarenhet som är allsidig och omfattar olika områden. De områden som anges är sådana som utgör centrala delar i lantbrukets primärproduktion och därmed i lantmästarutbildningen. Högskoleverkets bedömning är att lärosätet, med de underlag från utbildningsplanen och kursplaner som bifogas, visar att den arbetslivserfarenhet som studenterna har med sig är en förutsättning för att de ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. SLU visar också på att förutsättningar för att ordna den praktik som krävs för att tillgodogöra sig utbildningen och kunna fungera i yrket efter utbildningen, saknas inom ramen för utbildningen. Även representanter för intresseorganisationer och arbetsgivare stöder SLU:s ansökan.

Det finns rutiner och erfarenhet av bedömning av relevant arbetslivserfarenhet i samband med ansökan till utbildningen. Det är viktigt att informationen om de krav som ställs och hur bedömningen av arbetslivserfarenhet görs, är tydlig för presumtiva sökande.

SLU ansöker om tre olika alternativ för att uppnå de relevanta förkunskaperna som är kopplade till arbetslivserfarenheten. Högskoleverket beslutar dock om ett huvudkrav och sedan kan lärosätet göra motsvarandebedömningar.

Högskoleverkets beslut

Högskoleverket beslutar att SLU utöver grundläggande behörighet och aktuell områdesbehörighet får använda minst 24 månaders relevant arbetslivserfarenhet enligt ovan eller motsvarande som behörighetskrav.

Beslutet omfattar tre antagningsomgångar från och med antagningen till höstterminen 2010. Därefter vill Högskoleverket ha en rapport som beskriver de sökande samt de antagna och deras prestationer. I samband med att denna uppföljning rapporteras kan universitetet ansöka om fortsatt tillstånd att tillämpa de utökade behörighetskraven.

Beslut i detta ärende har fattats av Leif Strandberg, ansvarig för Högskoleverkets tillståndsgivning, efter föredragning av utredare Åsa Rurling.

Leif Strandberg

Åsa Rurling